

INGEZONDEN.

DE ZUIGELINGENVOEDING IN DE ARMENPRAXIS.

Geachte Redactie!

Slechts een paar opmerkingen van de vele, welke ik zou willen maken naar aanleiding van het ingezonden stuk van Dr. TEIXEIRA DE MATTOS in n°. 14, II van dit *Tijdschrift*:

Waarom toch zou ik mij niet mogen beroepen in een *ingezonden stuk* op een referaat in een medisch tijdschrift over een voordracht door TEIXEIRA DE MATTOS gehouden, waar toch iedereen weet, dat de gewoonte medebrengt, dat zoo'n referaat, alvorens het gedrukt wordt, ter beoordeeling aan den spreker wordt gezonden? TEIXEIRA DE MATTOS schijnt daarentegen bij het bewerken van zijn *studie* wel uitsluitend uit een publiek verslagje te hebben mogen putten.

Het cijfer 900 heb ik ontleend aan bovengenoemd referaat en is te vinden op blz. 663 van dit *Tijdschrift*. Waar nu TEIXEIRA DE MATTOS zelf zegt, dat dit cijfer in 1904 is genoemd, blijkt daaruit ten duidelijkste, dat in 1903 het aantal ingeschrevenen ver onder dat cijfer bleef; het verslag waaraan TEIXEIRA DE MATTOS zijn gegevens ontleent, loopt slechts tot Sept. 1903.

Het was en is mij nog niet bekend, dat TEIXEIRA DE MATTOS zich meer van nabij op de hoogte heeft gesteld van de werking van H. a. Z.; van mij althans heeft hij zijn inlichtingen niet.

En ten slotte zij nog vermeld, dat de discussie met Dr. VAN DER HEIDE in hoofdzaak liep over den invloed van het verschaffen van goede melk op de toename van het lichaamsgewicht van den zuigeling.

J. B. A. M. VAN DEN BERG.

IETS OVER DE KINDERSTERFTE TE AMSTERDAM.

Geachte Redactie!

Het zij ons vergund met een enkel woord Dr. PINKHOF te antwoorden op de door hem in het nummer van 1 October van dit *Tijdschrift* gemaakte opmerkingen over de kindersterfte te Amsterdam.

Volkomen gelijk heeft Dr. PINKHOF, als hij beweert, dat de door Prof. SALTET opgestelde hypothese door ons niet geheel juist is weergegeven en ten onrechte aan Dr. PINKHOF toegeschreven. Deze onjuiste voorstelling vindt haar oorzaak in de omstandigheid, dat wij de vergadering der Biologische Sectie van het Genootschap ter bevordering van Natuur-, Genees- en Heelkunde, waarin Prof. SALTET zijn belangrijke demonstratie hield, niet hebben bijgewoond, doch van één der medici, welke dien avond aanwezig waren, eenige mededeelingen ontvingen, die minder juist bleken te zijn, toen het gedrukte verslag dier vergadering in n°. 24 van dit *Tijdschrift*, d.d. 11 Juni, verscheen. Het was ons echter onmogelijk in het eerste stuk van ons boek

1) Deze woorden zijn in ons boek niet cursief gedrukt.

de noodige verbeteringen aan te brengen, omdat dit intusschen reeds de drukpers had verlaten, zoodat het gereedmaakte erratum moe t wachten tot het verschijnen van het tweede stuk.

Wij schreven in ons boek, blz. 5: „In het meerendeel van alle groote steden wordt in het derde kwartaal de grootste zuigelingenmortaliteit bereikt, zoodat deze in de maanden Juli tot September 46 pCt. van de gezamenlijke jaarlijksche zuigelingensterfte kan bedragen. Deze regel gaat echter niet door voor alle groote steden; in Amsterdam bijv. staat het cijfer der zuigelingenmortaliteit *in de verschillende kwartalen vrij wel* 1) gelijk”.

Ook na de opmerkingen van Dr. PINKHOF blijven wij bij onze bewering. De groote zuigelingensterfte, die in de meeste groote steden in het *derde kwartaal* van het kalenderjaar wordt waargenomen, bestaat in Amsterdam niet. Wij willen Dr. PINKHOF gaarne toegeven, dat in de meeste jaren ook in Amsterdam een zomertop in de kromme der zuigelingensterfte ter observatie komt, hoog is die zomertop evenwel nooit en lang *niet in alle* jaren komt hij voor. Wanneer Dr. PINKHOF om te bewijzen, dat in het derdekwartaal de zuigelingensterfte *steeds* het grootst is, o. a. het jaar 1896 kiest, is deze keuze minder gelukkig, omdat volgens zijn eigen opgave die sterfte in het derde kwartaal (645 zuigelingen) *kleiner* was dan in het tweede (767 zuigelingen) 1).

Hetzelfde geldt voor het jaar 1902. Blijkens de maandberichten in dit *Tijdschrift* stierven in dat jaar in het 2de kwartaal 580, in het 3de kwartaal slechts 449 (in het 1ste en 4de kwartaal resp. 427 en 442) zuigelingen.

Blijven wij bij het laatste decennium, dan blijkt uit de maandberichten in dit *Tijdschrift* bovendien, dat in 1895 de zuigelingensterfte in de drie eerste kwartalen nagenoeg gelijk was (resp. 545, 543 en 551 tegen 517 in het 4de kwartaal). Van een duidelijk uitgesproken zomertop kon derhalve ook in dit jaar geen sprake zijn.

Over het algemeen zijn de verschillen der zuigelingensterfte in de 4 kwartalen van het jaar in Amsterdam niet groot; veel geringer dan in de meeste andere groote steden, zoodat wij onze bewering, dat in tegenstelling met de meeste andere groote steden de zuigelingensterfte in onze hoofdstad in de verschillende kwartalen van het jaar *vrij wel* gelijk is, niet kunnen terugnemen.

Wat ten slotte betreft het al dan niet veelvuldig zoogen door Israëlitische vrouwen, zoo is door Dr. PINKHOF in zijn bewijsvoering alleen rekening gehouden met een betrekkelijk klein aantal *arme* Israëlitische vrouwen en zal men toch bezwaarlijk kunnen beweren, dat hierdoor ook maar eenigszins een beeld wordt verkregen van den toestand onder de *geheele* Israëlitische bevolking van Amsterdam. Er is door hem in het geheel geen rekening gehouden met het contingent, dat lid is van een ziekenfonds (minstens de helft der Amsterdamsche Israëlieten) en ook volstrekt niet in aanmerking genomen, dat een groot deel der Joodsche vrouwen uit den z.g. minderen

1) Weliswaar stierven in het 2de kwartaal van dit jaar 138 *kinderen* aan de mazelen, doch hierdoor kan de grootere *zuigelingensterfte* niet worden verklaard, omdat ook in het 3de kwartaal 55 kinderen aan de mazelen stierven en bovendien de meeste der aan die ziekte overleden *kinderen* den zuigelingsleeftijd wel achter den rug zullen hebben gehad.

stand met straathandel in haar onderhoud voorziet en daardoor dikwijls moet overgaan tot gemengde voeding, later meestal gevolgd door uitsluitend kunstmatige voeding.

Wat de particuliere praktijk aangaat, blijft de eerstondergeteekende beweren, al kan hij dit niet met cijfers staven, dat onder de beter gesitueerde Israëlieten kunstmatige voeding meer wordt toegepast dan natuurlijke.

Zoolang door Dr. PINKHOF het tegendeel niet is bewezen, houdt derhalve de eerstondergeteekende zijn bewering staande, dat ook de Amsterdamsche Israëlietische vrouwen in het algemeen haar zuigelingen meer met de flesch dan aan de borst voeden.

Met dank voor de plaatsing, hoogachtend

DE BRUIN.

CORNELIA DE LANGE.

OPGAAF DER WOONPLAATS BIJ AANGIFTEN.

Laten wij toch door vooropgezette meeningen en onjuiste beweringen de waarlijk voor onbevooroordeelden vrij duidelijke kwestie van het medisch geheim niet telkens verwarren en ook de utiliteitsredenen niet te luide doen spreken, waar alleen het algemeen belang den doorslag mag en moet geven.

Voor ieder, die zich alleen aan den eed willen vastklampen, staat het er nu eenmaal, niettegenstaande alle spitsvondigheden „*dat ik (als geneeskundige) aan niemand zal openbaren wat in de uitoefening der geneeskunst . . . ter mijner kennis is gekomen.*

Nu moge deze of gene zeggen; ja! maar ik reken, dat dit niet geschreven staat, als er een levensverzekeringsmaatschappij mee gemoeid is of als ik een attest moet afgeven of wanneer een belanghebbende zelf of een derde mij dispensatie verleent, of ik zelf een gewichtige reden meen te hebben, enz., enz. — het zij zoo! — ieder moet dit voor zich zelf weten en het kan zoolang duren, tot, evenals in Frankrijk meermalen en ook reeds een enkele maal in België en nog wel zonder dien fameuzen eed, iemand zijn vingers brandt en aan zijn beroepsgeheim en het Burgerlijk Wetboek wordt herinnerd door den eisch eener flinke vergoeding voor de schade, die een der belanghebbenden meent te hebben geleden door de openbaring van iets, wat hij beweert, dat verzwegen had behooren te worden. Dit is een particuliere zaak, die ieder medicus moet toetsen aan zijn eigen opvatting der plichten van zijn beroep; ik geloof, dat de eene collega het recht daartoe niet aan den ander kan betwisten, maar om niet als een algemeen geldend begrip te doen voorstellen, hetgeen nu reeds voor de tweede maal in het *Tijdschrift* wordt afgedrukt, mag niet onweersproken blijven hetgeen collega HALBERTSMA schrijft in het laatste nummer:

„Bijzonder merkwaardig heb ik altijd gevonden, dat sommige medici, die „zoo gekant zijn tegen de doodsoorzaak-attesten, zich ten opzichte van andere „punten zoo veel minder geheimzinnig gedragen.

„Zoo merkt Dr. VAN DER WEYDE terecht op dat het mededeelen van de „woonplaats van den besmettelijken zieke dikwijls schending is van het „medisch geheim. Het bekende gevolg, het aanplakken van een van buiten „zichtbaar kenmerk, veroorzaakt den bewoner toch dikwijls schade of